

NEMZETKÖZI SZEMLE

(Az Országos Pedagógiai Könyvtár anyaga alapján)

Protapopova, A.: *A neveléstudomány és az iskolai gyakorlat.* = Izvesztija, 1967. No 74. 3. p.

A pedagógia lemaradt a rohamosan fejlődő rokontudományok (szociológia, pszichológia, fiziológia stb.) mellett s kutatók többnyire idejéltűlt kérdésekkel foglalkoznak; ezt bizonyítják a Szovjetszkaja Pedagogika egyes cikkei is. „Nevelési program”-tervezetük közismert alap-tételeket próbál „tudományos tolvajnyelven” általánosítani. Legnagyobb hibájuk, hogy elszakadtak a gyakorlattól. „Vajon melyik iskola igazgatója vagy tanára a pedagógiai tudományok kandidátusa?” — kérdi a szerző.

Uspenszkij, V.: *Elemi pedagógiai ismeretek a felső tagozatban.* = Voszpitanie Skol'nikov, 1967. No 1. 58—59. p.

Minden iskolában található olyan tanulók, akik szívesen patronálják a kisebbeket vagy egykorú társaikat, segítenek a tanulásban. Jaroszlav város 44. és 69. számú iskolájában a felső osztályokban alapfokú pedagógiai ismeretek fakultatív oktatásával kísérleteznek. A szerző közli az új tantárgy programját, amelyben elsősorban az irodalmi ismeretekre támaszkodik. Már a III. osztályos olvasókönyv 11 olyan témát tartalmaz, melyek összekapcsolhatók nevelési kérdésekkel és a tanítói hivatással. Az érdeklődő tanulók részére házi olvasmányok javasolt pedagógiai irodalmat állítottak össze és a legérdekesebb művekről olvasókonferenciákat rendeznek.

Jackson, B.: *A Nuffield Matematika oktatási kísérleti program.* = Child Education, 1966. No 11., 13., 14. 3—4., 9—11., 3—5. p.

A terv célja olyan korszerű matematikaoktatási módszerek kidolgozása, amelyek segítségével az 5—13 éves gyermekek könnyen felismerik a környező világ jelenségeinek összefüggéseit, elsajátítják a logikus gondolkodás elemeit, fejlődik kritikai érzékük. A program nem tartalmaz újításokat az újdonság kedvéért, megtartja a hagyományos, jó módszereket; az elv az, hogy minden új szempont legyen jelentősebb vagy megfelelőbb, mint az, melyet helyettesít. 1964-ben Dr. G. Matthews kezdeményezte a program kidolgozását. Brideoake és Groves koncepciójából (Arithmetic in Action, University Press, London) indult ki, amely szerint a gyakorlati tapasztalat és a nyelv egyformán fontos tényező a matematika tanulásában. Ezért változatos, sztimuláló környezetet kell teremteni és lehetőséget kell adni a beszélgetésre. A gyermekek játékos formában ismerkednek meg a térfogattal (különböző edényekbe homokot, vizet öntenek), a súllyal (boltos játékok), a hossz- és területmértékekkel (babaház felmérése), az arányok fogalmával (különböző tárgyak összehasonlítása). Az absztrakt időfogalmat csak bizonyos eseményhez kapcsolva érthetik meg a gyerekek (reggel: felkelés, reggelizés). Az idő múlását a növények növekedésén figyelik meg. Legutóljára tanulják meg a számokat. Megszámolják társaikat, a tárgyakat, s rátérnek az alapműveletek megtanulására.

Szkatkin, M. N.—Logvinov, I. I.: *Az Algoritmus az oktatásban.* = Szovjetszkaja Pedagogika, 1967, No 4. 145—147. p.

L. N. Landa „Algoritmizálás az oktatásban” c. műve alapján a szerzők azt vizsgálják, hogyan oktathatók a tanulók algoritmusok szerkesztésére és alkalmazására. Landa a kibernetika és a matematikai logika alapján mélyrehatóan tárgyalja a lélektani és pedagógiai problémákat. A megfontolatainak kifejtését szervesen összekapcsolja a programozott oktatás problematikájával. Bemutatja, hogyan alakíthatók ki a tanulók gondolkodási műveletei a nyelvtanoktatásban, miképp fejlesztheti az algoritmizálás az önálló gondolkodást. Hangsúlyozza, hogy egyidejűleg kell megtanítani a tanulókat a már kidolgozott algoritmusokra és újabbak szerkesztésére. Ennek feltétele, hogy a kutatók tisztázzák a különböző tantárgyak didaktikai feladatainak logikai struktúrájában mutatkozó közös vonásokat, a tanulókat pedig képessé tegyék a folyamatok logikai struktúráinak betűkkel való leírására. A struktúrák és folyamatok elemzésével a pedagógusok hatékonyabb oktatási módszereket tárhatnak fel. Hiányolják a bírálók, hogy Landa nem elég következetesen mutatja ki, mely feladatoknál alkalmazható az algoritmizálás és melyeknél nem, és nem elemzi az algoritmusokra felépített és hagyományos oktatás közötti viszonyt. Nem egészen sikeres az a kísérlete, hogy mennyiségileg értékelje az algoritmusokra épülő oktatás célszerűségét és nem tesz elég pontos különbséget a számítógépek és a tanulók algoritmusai között. A műben közölt kísérletek nem eléggé kapcsolódnak az elméleti részhez.

Berezowski, E.: *A „Zaczek” oktatógép előnyei.* = Nowa Szkola, 1967, No 3. 28—32. p.

A vizsgáztatásnál és számonkérésnél jól alkalmazható lineáris rendszerű „Zaczek” okta-

tógép konstrukciója olyan egyszerű, hogy maguk a tanulók is elkészíthetik. Lyukkártyarendszerrel 20-nál is több kérdés beprogramozására alkalmas. A változatosan szerkesztett kérdések önálló munkára nevelik a tanulókat. A kérdések és feleletek felírási rendszere megkönnyíti az objektív osztályozást. A gép használata eleinte nehézséget jelent a tanulóknak, de később szívesen dolgoznak vele.

Goodman: Vita a modern pedagógiai segédeszközökről. = Harvard Educational Review, 1967. No 1. 107—124. p.

A pedagógiai technológia jövőjét vizsgálva úgy tűnik, hogy a sokféle új eszköz segítséget nyújt a tanításban, de nem változtatja meg alapvetően az iskola életét. Egyrészt a tanulás nehezen irányítható és előre nem látható folyamat, melyet belső fizikai és pszichológiai erők és külső befolyások — igények, a motiváció, a kényszer, konfliktusok és félelmek — határozzák meg. Másrészt az oktatógépek és egyéb eszközök a könyvhöz hasonlóan rögzített tartalmúak, miközben a tudomány, a tantervek, az élet változik. A pedagógus kulcsfontosságú marad tehát a nevelésben. A technikai eszközök időt szabadítanak fel, gazdaságosabbá teszik a tanulást. Ha nem ilyen módon értékeljük a technikai eszközöket, akkor a drága felszerelés könnyen mechanikussá teszi az oktatást, vagyis a korszerű eszközrendszer idejémmúlt tartalmat visz tovább.

Dumitrescu, M.: Az idegen nyelvek tanításának időszzerű kérdései. = Revista de Pedagogia, 1967. No 4. 96—101. p.

Az idegen nyelvek tanításának jellege (informatív, nevelő, gyakorlati) határozza meg a tananyag tartalmát. Az új tanterveket a nyelv gyakorlati elsajátítására irányuló törekvés jellemzi. A tanterv irányozzon elő elegendő időt az új anyag gyakorlására, a beszédkészség fejlesztésére. Heti három óra esetében — a nyelvtani anyag nehézségeit figyelembe véve — a szókincs bővítésének megoszlása: 5. oszt.: 225 szó; 6. oszt.: 175 szó; 7. oszt.: 150 új szó; 8. oszt.: 150 új szó; összesen 700 szó. A vizsgálatok kimutatták, hogy ez a szókészlet már elegendő az idegen nyelv megértéséhez és a beszélgetéshez.

Sztoljar, A. A.: Logikai-matematikai nyelvhasználat a matematika tanításában. = Matematika v Skole, 1967. No 2. 27—31. p.

A matematikatanítás egész folyamatában alkalmazni kell a halmazelméleti és matematikai logikai jelöléseket. Ez azt jelenti, hogy a logika elemeit nem a matematika tananyag külön részeként kell tanítani; meg kell értetnünk a tanulókkal, hogy a matematikai logikának a matematika minden fejezetében alapvető szerepe van. Különösen jól és gyümölcsözően alkalmazható ez a jelölésmód a felső osztályokban a különböző axiómarendszerek tanításakor (Boole algebra, csoportok, kommutatív csoportok stb.)

Rosina, J.: A tanulók értékelésének és osztályozásának lélektani szempontjai. = Socialistická Skola, 1967. No 9. 521—527. p.

A tanulási folyamatban egyre nagyobb szerepet játszó információelmélet és a programozott oktatás előtérbe állítja a hagyományos számonkérés és osztályozás fogyatékosságait. Nem vált be az 5 számjegyes osztályozás sem. A csehszlovák didaktikusok azt vizsgálják, hogyan fejezhető ki mennyiségileg a tanulók közti minőségi különbségek. Az osztályozás szubjektivitását egyesek ún. didaktikai testek segítségével akarják kiküszöbölni. A feladat: olyan értékelési rendszer kidolgozása, amely módosítja az osztályozási időszakot és lehetővé teszi, hogy az osztályzat jobban kifejezze a tanulók képességeit.

Proprentner, K.: Egy körzeti iskola a tanulók biztonságos közlekedéséért. = Erziehung und Unterricht, 1967. No 6. 403—406. p.

Egy körzeti iskola kiválasztott tanulókból alakított „közlekedési gárda” segítségével minimumra csökkentette a bejáró tanulókat fenyegető közlekedési baleseteket. A kiválasztás szempontjai: betöltött 12. életév, testi alkalmasság, legalább közepes tanulmányi eredmény, kötelesség- és felelősségtudat, kerékpárvezetői jogosítvány. A gárda a tanév végén 6—8 órában elsajátítja az elméleti és gyakorlati közlekedési ismereteket (a szolgálat célja, átkelés az útesten és a kereszteződéseknél, közlekedési jelzések, a beavatkozás módszerei, magatartás, első segély, felszerelés), és az új tanév elején kezdi meg a szolgálatot. E kezdeményezés nyomán az iskola környékén alig fordult elő baleset, nevelési szempontból pedig ugyancsak eredményesnek bizonyult a gárdaszolgálat.

Miklósvári Sándor

